

# ZGODNJA DANICA.

## Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 1. sušca 1865.

List 7.

### Poklic

*rešeš na Notranjem v pomoč.*

Po strašno neugodnem vremenu preteklega leta lila je letina v kronovini Kranjski sploh slaba, ne samo kar zadeva količnost pridelkov, temuč tudi njih kakošnost. V nekterih krajih te dežele se je tako malo pridelalo, da so ljudje že zdaj povžili večji del vse žito, kar so ga pridelali, tako da ga do prihodnje žetve nikakor ne bodo imeli zadosti za potrebni živež.

V kantonu Loškem in Senožškem, ktera sta zavoljo svojih klimatičnih in zemljskih zadé v za koristno kmetovanje malo vgodna, se že zdaj cuti velika stiska zavoljo hude lanske letine. Preobilno deževanje bilo je strašno škodljivo ne samo rodovitnosti vsakoršnih sadežev, ampak je tudi storilo, da so se še tisti sadeži, kolikor malo se jih je pridelalo, naglo spridili, in se torej tudi niso hraniti mogli. To se je sosebno zgodilo s podzemeljskimi sadeži, kateri so poglavitna hrana tistih krajev. Voda je nastopila večkrat po senožetih, tako da se tudi skorej nič sena ni nakosilo.

Toča je večkrat tolkla in je pokončala sadeže, kar jih moča ni spridila. Verh tega je pogorela vas Jezero (Oberseedorf) v kantonu Loškem. Ta požar je pokončal vse premoženje prebivavcev in jim je vzel pohištva.

Ravno taka nesreča je zadela, kakor je znano, tudi vas Podkraj v kantonu Ipavskem, in prebivavci te vasi so prišli 15. julija 1864 po nadlogi ognja ob več kakor 32.000 gl. in v razvalinah svojih hiš glad in zimo terpé.

Revšina v teh krajih je zares velika.

Po sporočenih naznanilih se že zdaj v malo katerih hišah najde kaj žita, torej so tudi prav redke gospodarstva, v katerih se še kaj kruha najde; krompir in repa brez soli in začimbe (zabele) sta prebivavcem hrana k revnemu življenju. Pa tudi te hrane je tako malo, da jo utegne komaj še ene tedne za živež dovelj biti.

Če so že zdaj okoliščine teh revnih krajev tako strašno žalostne, kaj bo še le v prihodnje? Kolikor bolj od dne do dne pičla zaloga za življenje pojema, toliko čedalje hujše žuga tem prebivavcem stradež, katerega naj prvi nasledki so strašanske bolezni.

Ker mi ta strašna revšina v serce sega, in si na vso moč prizadevam jo polajšati, in v okom priti nje daljemu razširjanju, torej se obračam do usmiljenja že tolikokrat skazanega prebivavcev kranjske dežele in nje glavnega mesta, ter zaupljivo prosim, da bi pomagali svojim ubogim sobratom z milodari v denarju ali v živežu, da bi se njih huda stiska polajšala in se zgodaj odvernili početek še hujše revšine.

Milodari se moreje na ravnost izročevati c. k. deželnemu predsedstvu ali v mestu Ljubljanskem mestni gosposki,

vredništvoma Ljubljanskega časnika in časnika „Novice“, na deželi c. k. kantonskim gosposkam, povsod tudi prečastitljivi farni duhovščini.

Da se vestno razdelijo milodari, se bodo na mestu postavile komisije v polajšanje te reve, ktere se bodo posvetovale s prečastitljivo farno duhovščino, z župani in zaupljivimi možmi. Razglasilo se bo očitno, kaj se je nabralo, in kako se je razdelilo.

V Ljubljani 19. februarja 1865.

Janez baron Šloissnig, l. r.,  
c. k. deželni poglavar.

### Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

#### 8. Začetek šolskega leta v Rimu. — Trije studenci.

Šolsko leto se začne v Rimu mesca novembra. Se vé, da je bilo zelo mikavno o učilišnih zadevah kaj zvediti in slišati. Za 5. dan novembra je bila oznanjena slovesna maša v izprošenje sv. Duha v cerkvi vseučiliša, ki se mu pravi „Archigymnasium Pontificium Urbis“, navadno pa „Sapienza“ — „Modrost“. To slavno ime izhaja iz napisu, ki se bere nad velikimi vrati: „Initium sapientiae timor Domini“ — „Začetek modrosti je strah Gospodov.“ Kdor tedaj namerja stopiti v častljivo svetišče učenosti, zvé že na pragu, da kakor izvir pravega spoznanja je tudi cilj in konec vseh znanstev strah Vsegamogočnega, ki je človeku mnogoverstne dušne zmožnosti vdihnil, da njega, svojega Bogá in Gospoda, dela njegove lepe stvaritve in pota njegove modre previdnosti spoznava ter dolžno čast, hvalo in zahvalo skazuje njegovemu svetemu imenu. Velik in imeniten namen, ki tesne meje vidnega sveta presega in svoje verhe v nevidljive prostore večnosti steguje! „Sapienza“ je obširno, čveterovoglato poslopje; v sredi ima veliko dvoriše, oklepáno ob treh straneh z veličastnim stebrovjem, ob eni strani s predjem vseučilišne cerkve. V cerkvi so se sošli k svetemu opraviu vsi zastopniki učenosti in modrosti pod vodstvom vseučilišnega velikega kancelarja kardinala Altieri-ta in rektorja Bonifilija Mura-ta, generalpriorja servitovskega reda. Razdeljeni po petih fakultetah bogoslovja, prava, zdravilstva, modroslovja in jezikoslovja so sedeli v klopih po obeh straneh cerkve: konzistorialni zavetniki v violini obleki, redovni duhovni, se vé, v opravi svojega reda, vsi drugi v črnih talarjih, tudi učeniki neduhovni v plajših podobnih talarjem; učeniki bogoslovski so kinčani še z močtom violine barve obštem z belim hermelinom, učeniki zdravilstva ravno tako z močtom vsem hermelinovim bolj temne barve nad črnim plajšem. Vsi učeniki brez razločka, duhovni in neduhovni, so imeli brete na glavi, kateri

ne preslabo pristijo tudi nad obrazi obrašenimi z mnogo-verstnimi bradami. Sploh se derži stara šega, da vsak učenik gre z biretom v učilnico. -- Čudno se mi je zdelo, da se je celó malo učencev vdeleževalo maše k sv. Duhu.

Po dokončani službi Božji v cerkvi se je za kardinalom kancelarjem vsa častita versta učencikov podala v prvo nadstropje v dvorano (*aula*) vseučilišno. In kar je zdaj sledilo, se mi je zdelo prav slovesno, je imeniten del službe božje. Kardinal se vsede na svoj prestol, evangelske bukve mu položé v naročje. Na to so učenci eden za drugim klicani posamezno predenj poklekovali ter s prisego obetali v svojem uku se vestno in zvesto vsega ogibati, kar bi čistost in svetlost kersanske resnice utegnili kaliti. Blaženi časi! kdaj bote posijali za vso Evropo, za vesoljni svet, da se za enako prisego v imé Enege in Edinega, v imé Maziljenca Gospodovega pripogavajo kolena tistih izvoljenih, ki so poklicani razsvetlovati mladostne serca? — Ko so se takó učenci v prid učencev zaročili z virom vse resnice, je stopil na leco profesor neduhoven, jezikoslovec *Visconti*, ter imel začetni govor v prav olikani klasični latinsčini. Zapopadek je bil svetični priložnosti primeren. Grajal je z resno krepko besedo v učenju in znanju toliko priljubljeno povernost ter priporočal z vnetim srcem temeljitost v vseh znanstvenih prizadevah. Globoko, do korenine vsega spoznanja naj se duh pogrezva, da se steblo vednosti razra-šte čvrsto, visoko in široko, in ne nastavlja gluhega evetja, temuč obrodi mnogo okusnega sadu za časni in večni blagor. Glejte uno drevó, zakličé poslušavcem, kakó derzno sili v nebó, kakó košato svoje veje razprostira, kakó sočno jih preživlja, s kolikim sadosnim cvetjem napolnuje, kakó se buječim viharjem nepremakljivo upira; — globoko v zemljo se vdirajo njegove korenine. Glejte uno visoko poslopje nepretresno; — globoko v zemljo je njegov temelj vkopan. Omenjal je govornik s posebno prepričavnim povdarkom varnost v branju različnih bukev. Hudobna knjiga, pravi, je veliko nevarniša in pogubljiva od hudobnega človeka. Pohujšljiva beseda razuzdanega človeka skoz ušesa prerine v mehko serce, pa njen vtis se rad kmalo spet zgubi. Ako pa govori k človeku zapeljiva knjiga, ima duh čas se pri vsaki besedi pomuditi, njen pomen prebaviti; tako se zgodi, da strupeni sok vse misli in vse žile serca prešine in okuži. Zlate besede, katerih resničnost so pričujoči z očitno zadovoljnostjo poterdovali. V drugem delu svojega govora je govornik bolj ob kratkem kazal, da sama vednost, akoravno temeljita, ne zadostuje, temuč le čednost požlahtnjenje človekovo doverši. H koncu pa se je povzdignil v slavljnje Pija IX. povikševaje njegove zasluge za slavno vseučilišne in s hvaležnostjo naštevaje učilne pripomočke, s katerimi ga je njegova radodarnost blagodušno obogatila. — Po dokončani slovesnosti sem si v vseučilišni pisarnici preskerbel koledar, v katerem so vsi udje različnih doktorskih kolegijev, vsi učenci dotičnih fakultet in vsi znanstveni predmeti, ki se skoz leto predlagajo, po versti imenovani, dnevi, ob katerih se podučuje ali praznuje, oklicani, in ure, ob katerih se vsak dan nauk začenja, naznane. Primerno bi bilo, da bi zdaj precej natančneje o sistemi rimskih učilišč govoril; pa odložim to reč za kak prihodnji list, da danes še kaj družegu povem, kar bi tudi drugo versto „Daničnih“ bravev mikati utegnilo.

Popoldne 5. novembra, ker je solnce prijazno sijalo, je bilo sklenjeno, obiskati bolj oddaljen svet kraj zunaj mesta. V družbi nekega sploh dobro znanega dunajskega gospoda se peljem skoz šenpavlove (kdaj ostijske) vrata po ostijski cesti (*via ostiensis*) memo velike bazilike sv. Pavla (gl. list I. t. I.) do „treh studencev“, „*tre fontane*“. Ta kraj je za verno kersansko serce neizrečeno imeniten; na njem je namreč sveti Pavel doveršil tek svojega druzega apostolskega življenja in poverljivemu listu svoje evangelske službe sijajni pečat z lastno martersko kervjo vtisnil. Po ozkem mostu se pripeljeva čez vodico *Aquae Salviae*. S

kakšnimi čutili svetost kraja tu serce prešinja, se ne dá izreči; človek sliši opomin v svojem duhu: Sezuj čevlje, zakaj kraj, kjer stojiš, je svet kraj. Tu vidiš tri cerkve postavljene v podolgastem trivogliču, spodej na levi strani cerkev ss. Vincencija in Anastazija, na desni cerkev Marije *Scala coeli* t. j. „lestvica (lojtra) nebeška“, više gori cerkev sv. Pavla *tre fontane*. Cerkev ss. Vincencija in Anastazija, ki sta oba, prvi v Španii, drugi v Perzii s svojo martersko kervjo Kristusa poveljevala, je zidana v čistem romanskem zlogu, obširna bazilika, njene mogočne stebre kinčajo slike dvanajstih apostelnov v mokri zid vdelane z Rafaelovo mojstersko roko, toda poznejše vkljub umetnijskim postavam in zlahtnemu okusu prenařene. Kdaj so jo cisterški menihi oskerbovali, in zato se je prigodilo, da je sveti Bernard svojega učenca, prvega opata tega samostana, poznejšega papeža Evgenija III. tukaj obiskal in njegovo cerkev z lučjo svoje svetosti razsvetloval. — Cerkev Marije *Scala coeli* pa zaklepa v svojem oserčju preobitno število blagih Jezusovih pričevavcev. Zemlja, na kateri stoji, in bližnja okolica je bila deset tisuč dve sto in treh marternikov drago kri. Trinog Dioklecijan jih je dal umoriti v plačilo, da so v potu svojega obraza skoz sedem let pomagali izdelovati velikansko kopel, ktere razvaline se še zdaj pod imenom tega okrutnega siloviteža tujcu kažejo. Gledé na svojega poveljnika Cenona so ti Kristusovi vo-jaki serčno šli skoz ostijske vrata, ki so bile kdaj tudi *Porta Trigemina* po trojčicah Horacijih, junaških mladenčih starega Rima, imenovane, in so na mestu, *Gutta jugiter manans* — „vedno tekoča kaplja“ zvanem, kakor ravno tolikeri Horacij v očetbo rimskega sveta svojo kri darovali. Pripovedujejo, da se je nekega dne, ko je sv. Bernard v tej cerkvi mašo bral za mrtve, vidila lestvica od zemlje do nebes segajoča, po kateri je mnogo angelov gori in doli hodilo. Odtod prihaja, da se osmerovoglata cerkev Marija *Scala coeli* — „lestvica nebeška“ imenuje. — Nektare stopinje više je cerkev sv. Pavla, na ktere spredju se je o solnčnem svitu v zlatih čerkah lesketal sledeči napis: „*S. Pauli apostoli martyrii locus, ubi tres fontes mirabiliter eruperunt*“. — „Kraj marterstva sv. apostelja Pavla, kjer so trije studenci čudežno priklopili“. V tej cerkvi, velikim vratam nasproti, so trije altariji, po 4 čevlje saksebi, vstric stoječi; pod vsakim izvira studenec, da se iz njega voda s korecem lahko zajema. V kotu na desni strani pa stoji za železnim oklepom steber, ki pravijo, da je bil sv. apostelj nanj privezan, ko mu je rabelj glavo odsekoval. Glava od trupla odletela je na tla padši trikrat odskocila in na mestu vsakega odskoka je studenec žive vode privrel iz zemlje. Od te pripovedbe izhaja na kraju marterstva sv. Pavla in nad njim zidani okroglati cerkvi imé *Tre fontane* — „trije studenci“. Vse tri cerkve, o katerih je bilo zgorej govorjenje, so z enim zidom ograjene, sicer pa precej zapuščene in zelo prazne. Redovniki svetega Franciška jih zdaj oskerbujejo, pa le molokdaj se v njih mašuje. Sploh je ta kraj znan zastran nezdravega ozračja, zatorej poleti nihče tam ne prebiva. Petega novembra je en sam „brat“ bil za varha pri teh svetish; na njegovem bledem, tužnem, upadlem obrazu je bilo brati, da bivanje v tem merzličnem kraju tudi moči njegovega življenja zelo zatira.

Ločivši se od kraja posvečenega z apostolsko kervjo in peljaje se nazaj po ravno tisti ostijski cesti memo velike bazilike sv. Pavla se čez kakih pet minut ustaviva pred kapelico „slove-sa“ (*Cappella del congedo*), ki zaznamuje tisti kraj blažene rimske okolice, na katerem sta se apostolska pervaka zadnjikrat na tem svetu vidila in poslovila. Ko se je namreč približala ura, ki ji je imela prestaviti v gledanje dolgo zaželenega Jezusovega obličja, so iz Marmertove ječe v vzožji kapitola oba skupaj peljali po velikem tergu (*Forum*) proti ostijskim ali trojčicnim (*Trigemina*) vratam, tedaj skoz tisti oddelek velikega mesta, ki je bil revniši memo družih, tedaj prebivališče naj obilnišega



števíla kristjanov. Nečloveški trinog Neron je pred ko ne s tem kervavim izgledom skazovaním nad njihovima prednikoma hotel ostrašiti vernike Jezusove in vse tiste, ki bi utegnili v svojem srcu skrivati željo pod zmagonosno bandero križa se zateči. Ko so učenca zvesta do smerti in v enem hrepenenju po Jezusu plamteča zunaj mestnega ozidja pripeljali na kraj, ki sva ga ravno z globokim spoštovanjem pozdravljala, so ju ločili. Poslovivši se z besedami in pogledi vroče ljubezni gresta vsak na svojo stran po častivno palmo zmage. Pavel naprej po ostijski cesti do salvijeve reke, kjer najde zveličavni meč, Peter nazaj skoz trojične vrata čez Tiberó po tistem mestnem oddelku, ki so nar gostejše Judje v njem prebivali, na vatikansko višavo, kjer najde rešivni križ v povračilo zveste ljubezni.

Blažena kapelica! hranuj in sporočuj še skoz dolge veke ginljivi spomin apostolskega slovesa. Aposteljna sta svoj tek dokončala, zvestobo ohranila, pripravljeno krono prejela. Naj ne ugasne tudi v nas nikdar ljubezen do prihoda Gospodovega, da od pravičnega sodnika zadobimo svoj delež povračila poslednji dan.

### ***Pogovor od posta.\*)***

V gostivnici nekega mesta sedi postni dan več raznoverstne gospóde pri obedu (Table d' hóte). Mesne in postne jedila so na ponudbo; nekteri jedó oboje, drugi le samo postno. Po naključbi tudi dva gospoda duhovna popotovaje v to gostivnico zadeneta in prideta k tej družbi. Razni pogovori se verstijo med gosti, dokler spregovor dvéh gostov pazljivosti drugih ne obudi, in se naposled vsi pričujoči sledečega pogovora vdeležé.

Neki gost (k svojemu sosedu pri mizi ponujaje mu mesno jed): Kakor sem vidil, gospod sosed, se še dozda niste mesa dotaknili; bote mar tudi to okusno divjačino prezerli? Ste li morebiti bolelni in vam je mesó jesti prepovedano?

Drugi gost. Nisem bolan, hvala Bogu, vender pa mi je prepovedano okusiti danes meso. Spomnite se gospod le, da je danes petek in da nam take dni katoliška cerkev prepoveduje mesne jedi vživati. Pričujoči gospod I. stolni korar, in jaz sva katoliška duhovna in kot takima nama mora zapoved najine cerkve, o zapovedanih dnevih postiti se, le še toliko veljavniši biti.

Pervi gost. Zdelo se mi je, da bi vidva, gospoda, znala katoliška duhovna biti; na petek in na post pa v resnici nisem mislil, zakaj jest sem nekatoličan in znano vam je, da mi postne zapovedi ne poznamo. Menim pa, ker sta popotnika, da v teh okolišinah tudi vaji, gospoda, cerkvena postna zapoved tako ostro ne veže.

Stolni korar. Ni mi znano, da bi tudi katoličanom pripušeno meso jesti, naj si že tudi popotujejo, dokler se postne jedi morejo dobiti. Kdor tedaj, če je tudi popotnik, o postnih dnevih mesó jé, ko so mu postne jedi na ponudbo, se sam zapovedi oprósti ali „dispenzira“ in je svoji cerkvi nepokoren.

Kupec (smehlja). Ali toraj, častiti gospod, v resnici mislite, da je bolj prav o takih dnevih ribe ali kaj drugega jesti, kakor pa mesó. Kar je izobraženih katoličanov, se že zdavnaj ne menijo za to svojevóljno in ostarelo zapoved. Jaz sam sem tudi katoličan, pa za res tega še nisem mislil in ne tehtal, da bi mógel o petkih in drugih dnevih ribe in močnate jedi jesti, ako hočem dober in pošten katoličan biti. In kakor jest mislim, misli z mano jezero dobrih katoličanov, pa prederznem se celo dvomiti, ali pač tudi vama, gospoda duhovna, v resnici toliko tehta in veljá zapoved, za katero naj bi k večjemu le priprosti mnihí še marali?

Nekaj kupcev. Pravo, gospod tovarš! kako pač pametno in prav po naših mislih govorite. Tudi mi smo katoličanje, pa ne potuhnjeni ali tercijadi, temuč izobraženi in pametni katoličanje hočemo biti. Katoliški kristjani hočemo biti z dušo in s telesom, pa da bi bilo potreba ob nekterih dnevih mesnih jedi se zderžati, če hočemo katoličanje biti, tega nikakor ne verjamemo.

Več nekatoličanov. To je pametno govorjenje, med tako izobraženimi in verlimi katoličani je dobro biti. Res, napredek in omika naj bo naše geslo! stare presoje naj se otrsejo, bedaste postave priprosti mnihov le morajo odpraviti. Le tako se more braterna misel in ljubezen vterditi, le potem si moremo mirno k braterni zavezi roke podati.

Kat. duhoven. Prav vneto se častiti gospodje za meso poganjate, in kakor vidim vam tisti nikakor niso po volji, ki se postijo in mesójeje zderžé. Pa mislim, gospóda, da se ta reč samo s praznimi besedami ne bo dobro dognati in rešiti dala. Ako vam zatorej post, to je, priterganje pri jedi in zlasti zderžanje od mesenih jedi o nekterih dnevih tako malo dopada, boste gotovo svoje vzroke imeli, kaj ne?

Kat. kupec. O gotovo! vzroki, da se nam postna zapoved prazna in nepotrebna zdi, so kratki in jih ni treba od daleč iskati. Naša pamet je, ki nam pravi in govori, da ni razložka med jedmi, ki jih je vse Bog vstvaril zató, da se zavživajo. Mesó tedaj ali riba, pečenka ali močnik — vse eno — naj že to ali uno jém. Kaj ne, gospodje?

Več pričujočih nekatoličanov. Pač res, to je jasno kot solnce, čemu naj bi se tudi razložek delal med jedmi, ko Bog sam razložka med njimi ne dela?

Nekatolišk duhoven. Tu ste se gospodje, kakor slišim, pač v važen in mikaven pogovor zapletli. Ni dvomiti, da boste v ti zadevi mojega katoliškega tovarša prav lahko zmagali in ugnali; zakaj ravno to, kar vam neduhovnom že lastna pamet pravi, da namreč ni razložka med jedili in da je tedaj enako, ktere jedi kdo vživa, ravno to nam tudi Božja beseda, sv. pismo, poterdí ko pravi: „Kar gre v usta, to ne ognjusi človeka.“ (Mat. 15, 11.). Naj že tedaj meso, ribe ali močnik jém, je enako in me ne oskruni, zatoraj je pa tudi cerkvena zapoved, ktera prepoveduje o nekterih dnevih meso jesti, prazna in besedam sv. pisma nasproti.

Katoličan. Ne zamerite, častiti gospod, čeravno neduhoven, da se vender prederznem nad resnico in gotovostjo vašega terdenja nekoliko dvomiti; zakaj ako bi temu res tako bilo, kakor terdite, da je namreč cerkvena postna zapoved prazna, in besedam sv. pisma nasproti, bi naša cerkev v resnici bila pravi trinog in mi katoličanje bi s tem, da se postimo in o nekterih dnevih mesójeje zderžimo, zarés prav kot sužnji tlako delali; da bi pa katoliška cerkev od svojih udov kaj takega zahtevala, nikakor misliti in verjeti ne morem; to tudi meni že lastna pamet pravi, naj se že tudi nisem bogoslovja učil. Gotovo bodo tudi gospod duhoven moje besede poterdili.

Katoliški duhoven. Res, pametno besedo ste tú spregovorili, gospod, in ker smo se že v ta pogovor za-

\*) Ni je zapovedi, ki bi se zlasti v nekterih verstah katoličanov tako pogosto in brez premislika zanemarjala, kakor se cerkvena postna zapoved. Zašli smo že takó, da mnogi tega več za greh ne štejejo in jih je celo tudi skoraj sram v pričo drugih in očitno o postnih dneih postne jedi vživati. Razumnemu človeku mora vender na tem ležéce biti, da se o tej reči do korenine prepriča in vé, kaj dela, da se posti, če je dolžnost, ali pa da si vesti ne dela, ko bi ne bila dolžnost. Pričujoči pogovor izhaja iz izverstnega peresa in je po raznih virih ravno tako mično, kakor čversto in koristno izdelan, prosto in izvorno sestavljen. Prišel nam je ravno o pravem času in bravci bodo g. pisavcu zanj gotovo prav hvaležni. Če ktera, je gotovo taka beseda zmožna, slaboverne in mlačne kristjane podučiti, vterditi in spodbadati. Bog daj tudi blagoslov in obilen vspeh. Vr.

pletli, prosim častito gospodo mi dovoliti, da z gospod pastorjem, ki so se nam v zagovornika zoper postno zapoved oglasili, to reč nekoliko bolj pretreseva, urno se mora potem pokazati, da je podlaga, na ktere vi svoje vzroke in mnenje zidate, na pesek postavljena in da tudi omejenjene besede sv. pisma nikakor niso voda na vaš mlin, kakor morebiti mislite. (Dalje nastl.)

### **Beseda o kerstnih imenih.**

Spisal P. Hitzinger.

(Dalje.)

Bolj prav je, med raznimi imeni izbirati imena Svetnikov, katerih življenje je bolj znano, in se tedaj laže daje v posnemanje. Take imena so svetih apostelnov Petra in Pavla in družih svetih mučencev, škofov, minihov in spoznovavcev, Štefana in Lavrenca, Gregorija, Martina in družih; dalje svetih mučenk, devic in vdov, Ane in Elizabete, Magdalene in Agate in Lucije in družih, ki jih katoliška cerkev imenuje v litanijah ali drugače oznanuje. Tudi imena svetih angelov, zlasti sv. Mihaela, se primerjajo moškim osebam, ženskim pa pred drugimi imé presvete Device in matere Marije. Pred časom ljudje niso bili toliko zbirani in malozadovoljni pri volitvi kerstnih imen; ljubo jim je bilo imé, ktero koli je zadelo po cerkvenem obhajanju ali po koledarji, in je bilo bolj znano. Zdaj pa se mnogokrat gleda bolj na to, ktero imé da lepše bije na ušesa, ali ktero je bolj v šegi ali modri, ali ktero se misli bolj gosposko. Tedaj se moških naj več kersuje za Jožefa, Janeza, Antona, Franciška; sveti apostelnj Peter in Pavel, Jakop in Jernej, Matevž in Simon, Tomaž in Matija, dalje sveti mučenci in spoznavavci Štefan, Lavrencij, Sebastijan, Gregor, Martin in Miklavž, se slišijo le po redkem, ali že celo ne več. Tudi nižji stanovi ne segajo samo na Alojzija in Karola, ampak že tudi na Edvarda, Henrika in Ludovika in druge. Pred Bogom in v nebesih je sicer vse enako, bodi si kmet ali gospod, hlapec ali kralj, vendar neponižnim ljudem to ni v misli. Ravno tako se ženske naj raji kersujejo za Marijo, Ano, Antonijo, Jožefo, Joano, Franciško, bolj redke so že, ali celo nestisane Helene, Marjete, Neže, Agate, Apolonije, Ursule in Katarine; Lucija pa že celo nobena noče biti, in če je kersena na to imé, se kliče raji za Cilo, Cecilijo. Še bolj všeč pa je tudi že pri nižjih stanovih, če se imé glasi še nekako bolj gosposko, kakor menijo, za Alojzijo, Karolino, Amalijo itd.; vse to bi ne bilo še toliko napeno, če bi se tudi le vprašalo za življenje taceh svetnikov ali svetnic. Tako neprimerjeno izbiranje imen ima večkrat še to napénost, da se osebe premalo ločijo med seboj; n. pr., kadar v šoli ali pri vradnji pride na versto več oseb enega priimka, polno Antonov ali Francetov ali Janezov Bizjakov, zopet polno Marij ali An ali Joan Dolenk; takrat vsi pristavki, mali, veliki in srednji, ali mlajša, starejša, komaj dajo izhajati. Še bolj neprimerno se kaže, kadar je v eni hiši polno ljudi enega imena; v nekaterih krajih, n. pr. imajo za razločka voljo, Mico, Mino, in Mico ali Marušo v eni družini. To je pa tudi na drugo stran napéno, ker lepega imena Mariinega vendar ni treba prevračati po toliko kopitih; na Notranjskem za tega voljo ne slušajo radi, če bi se v cerkvi oznanovalo „ženin Janez vzame nevesto Mico“, ali „molimo za rajno Mico“, ampak hočejo raje „nevesto Marijo“ in ranjco Marijo“. (Dalje nastl.)

### **Ogled po Slovenskem in dopisi.**

**Iz Ljubljane.** Ker je gosp. Andrej Zamejic postal učitelj pastirstva, pride gosp. Jož. Klemenčič na njegovo mesto za prvega kateheta na e. k. normalni in učenika katehetike in metodike v bogoslovji. — Govori se, da za drugega kateheta pride g. Fr. Boštjančič.

**Iz Ljubljane.** Razum samih bogoslovnih šol so vse druge v saboto prvi letni tečaj sklenile. — Med vsemi pa naj bolj šumi gimnazija med učenci, ki pravijo, da ni bilo v nji še nikoli take podertije, kakršna je letos. V enem, in sicer višjem razredu ni celo nobenega s prav dobrim redom; v enem jih je neki samo osem s prvim ali dobrim redom, drugi so ali boljarji, ali pa dvojarji. Da jih ima skorej polovica drugi ali slabi red, je tu in tam menda resnica. Od kod neki ta prikazen? — Ali se res le učenci tako malo učijo? ali je učna osnova, o kateri se je že mnogo pisarilo, jela kazati svoj sad? Odreja mladine je ena naj tehtnijih nalog, torej je pač vreden darila, kdor bi na te vprašanja naj bolje odgovoril. — „Ura,“ moliti Jezusa v Zakramentu ljubezni Božje, gosp. Volčiča, je v drugo natisnjena. — 26. u. m. je umeril dobro znani g. dr. Čuber. — Terzaški postni list zavračuje zmote sadanjega časa. — Pretekli četrtek so imeli v Alojznici domačo veselico. Igrali so in peli nemški in slovenski prav dobro in radostno. — Vprašanje nam je došlo: Ali je kmali pričakovati novega natisa Slomskovega „življenja Svetnikov,“ po katerem se toliko poprašuje? Naj blagovolijo govoriti, kateri imajo to reč v rokah. — Od 20. do 22. u. m. so bile očitne spraševanja tudi v dekliški glavni šoli čč. gg. Ursulinaric. Znotranjo in ponavljavno šolo vred šteje ta naprava 1035 dekličev. Čvrsto znanje raznih tvarin, veselje do učenja in učilnice, napredvanje s potrebami časa in sploh pravo šolsko življenje je to prav zanimivo in veselo spraševanje razodevalo; zato je bilo pa tudi vse natičeno s poslušavstvom. — „Srečkanje za duše v vicaht“ smo dali posebej na polah natisniti, da se more razstriči. listiki v šop zložiti in vleči, kakor pri srečkanji sploh. To je prav prijetno kratkočasenje in koristno veselje, zlasti kjer je več ljudi skupaj. Dobiva se pri Gerberji (po 2 kr. pola.)

**Iz Maribora.** Blagovolite sprejeti kratko pesmico, ki obsega žalostne zdihe naših sere. Zgubili smo svojega duhovskega voditelja, nam tako ljubega, dragega, nepozabljivega.

Za slovo

svojemu prečastitemu, preljubljenemu duhovnemu vodju, gospodu

Francišku Kosarju,

zdaj dekanu in dušnemu pastirju v Kozjem itd., o njegovem odhodu Mariborski bogoslovci.

Nunc manent Fides, Spes,  
Caritas, tria haec, major autem horum est caritas.

I. Cor. 13, 13.

Otozni glasi nam iz pers donijo,  
Uzalno lire naše brekn buci;  
K slovesu strune mlo se glasijo:  
Vodnik preljubljeni od nas hiti!

Vertnár goreči, kaj ti je nemilo,  
Da pustil vert boš pomladanski svoj?  
Al ni, kar raste v njem, Te vse ljubilo,  
Vse cvetke, ki rosil jim um je Tvoj?

Zvestó Bogú gojil si rajsko cvetje,  
Spreminjal serca same v lepi raj;  
In zdaj, ko naše pustil si zavetje,  
Placuj Ti Bog ves trud na vekomaj!

Osoda pa živót le zná ločiti,  
Vezi duhovne var'je Bog z visin;  
Ostani v duhu vodja nas častiti,  
Molitve svoje nam daruj v spomin.



Vsih ukov blazih, trudov, vsega djanja,  
Hvaležno pomnil bode zarod mlad':  
Prihodnost pózna pa naj Ti naznanja  
Naj lepši sêtve prebogati sad!

**S štajerske Reke.** Naj pridenemo še kake verstice o ranjem fajm. Pečovniku, ktereга smert je bila undan omenjena. Bili so rajniki mož po volji Božji, dober dušni pastir, skerbni hišni gospodar in velik dobrotnik celi svoji fari. 25 let so v tej duhovni neutrudno delali v vinogradu Gospodovem celo do zadnjih dni svoje bolezni, po kateri je Gospodu življenja in smerti dopadlo zvestega delavca v 67. letu njih življenja v boljše življenje po plačilo zaklicati. Skerbni za Božjo čast so o svojem pastirovanju veliko storili za olepšanje svoje farne cerkve in podružnic. Sploh vsi novi oltarji očitno kažejo skerbneга pastirja, ki je ljubil lepoto hiše Gospodove. — Koliko so bili pa tudi rajni Andrej od farmanov in sosedov ljubljani, je o njih pogrebu pokazala pričujočnost 15 duhovnov in neštevilna množica ljudi, ki so od blizu in daleč o zimskem času prihiteli ranj-kemu hvaležnost in poslednjo čast skazovat. Pokazala je to mnoga solzica hvaležnosti in ljubezni, ki se je vtrinjala pri krepki besedi, ktero so prečast. gosp. dekan iz Braslo-  
vič Matija Paprej o delavnosti in čednostih ranjkega go-  
vorili. Bog jim daj mirno počivati tamkaj v hiši Oče-  
tovi in pri Jezusu in Mariji obilno plačilo za dobre dela  
vživati vekomaj.

### Iz Amerike.

**Iz št. Vincencija** piše g. Trobec 16. grud. 1864. —  
Vaše zadnje prijazno pismee, pis. 14. nov., sem ravno pre-  
jel in nanj koj odgovorim, ker imam ravno nekoliko časa.  
Preserčno se Vam zahvalim za vse novice, ki ste mi jih  
naznanili. Ena me je vžalila, da je namreč iskreni misi-  
jonar gospod Olivieri umrl, od katerega so mi včasi za-  
murčki toliko lepega in mičnega pripovedovali. Bil je  
pravi oče ubogih Kamovcev in marsiktereга je pripravil v  
nebeški raj, kjer se zdaj ž njimi vred veseli. Druga pa  
me je jako razveselila, kako pridno namreč dragi Slovenci  
darove za sv. Očeta prinašajo; bral sem že popred v „Da-  
nici“, kako marljivi so v tej zadevi, vender kaj tacega bi  
si ne bil nikoli domisljeval, da bi v tako kratkem času  
toliko namestniku sv. Petra podarili. Posebno mično je  
bilo slišati, da celo dijaki, ki sploh niso prav denarni in  
vsak krajcarček, še preden se ogreje, v žepu evili, cer-  
kvenega poglavarja ne pozabijo, ter tudi svoj vinarček z  
vdanimi serci na altar pokladajo. Kolikor bolj so sv. Oče  
v zadregah, toliko lažje štejejo množice vdanih ovčic, ki  
jim od vsih krajev zvesto roke podajajo, jim pomagajo,  
jih tolažijo ter zanje molijo in nebeške pomoči kličejo.  
Kako veselo mora pač to biti za Njih; kolikor hujši stiske,  
toliko lepše se kaže prijazno cvetje vedno mlade cerkve.  
Tisuče in tisuje se jih poganja za sv. pravice rimskega  
prestola; toliko je število zvestih ovčic, da le malo pre-  
morejo sovražne derhali grozovitih volkov, ki na krotke  
ovčice, posebno pa na neoroženega pastirja prežé. Le tam  
in tam kako ovčico ugonobiti zamorejo, pastirja pa odpra-  
viti in cele čede razpoditi in pokončati ne morejo. Katol.  
cerkev naj lepši cvetje poganja v preganjanji in stiskah;  
serčna, nepremakljiva je, ne trese se pred sovražnikom,  
nič se ne boji, sej jo je zidala vsegamogočna roka na  
terdno, nepremakljivo skalo, ki je peklenske vrata ne mo-  
rejo razdjati. Tudi tukaj v Ameriki sv. Cerkev vedno lepše  
poganja, vedno bolj napreduje. Ko brezštevilne druge  
ločine (sekte) krog nje počasi umirajo, — drevó stoji  
lepo zeleno v krasnem cvetju, odsekane veje pa na tléh  
medlé in vsahnjujejo. Kako serčno se bojujejo tukajšni  
izverstni katol. časniki za pravice sv. stola, kako zaupno  
kličejo v sredi naj hujših sovražnikov z močnim glasom:  
„Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam  
meam, et portae inferi non praevallebunt adver-  
sus eam“ (Math. XVI). Ne prašajo, kaj sovražniki pra-

vijo, ali se jezijo, ali smejaajo, ali šalijo, ker vejo, da bo  
vsega popred konec, kakor pa sv. Cerkve: „nebo in zemlja  
bo prešlo, moje besede pa ne bodo presle“, pravi sam Je-  
zus Kristus: kaj hočajo tedaj prevzetni, brezbožni červički  
Vsegamogočnemu vkljubovati? Ako se premisli, s kakim  
vspehom tu ubogi katoliški misijonarji delajo, se lahko za-  
pazi obilen blagoslov Gospodov; vidi se, da je Božje delo,  
sad nebeškega blagoslova; da so misijonarji le orodje v  
roki Gospodovi. Veliko si prizadevajo tudi mnogoteri kri-  
voverci, svoje krive nauke povsod raztrositi; vender s ka-  
ko malim vspehom, akoravno jih od vsih krajev obilno  
podpirajo, da jim ni treba še zraven za živež in potrebno  
obleko skerbeti, kakor večji del katol. misijonarjem; ali  
glejte, pred jih vnet katolišk misijonar spravi na svojo  
stran sto, kakor en krivover-k pastor enega. Dostikrat se  
jim taka godi, kakor nekomu, ki je hotel katoličane v In-  
dii, ki jih je bil sv. Francisek Ksaverijan za sv. Cerkev  
pridobil, na protestantsko stran spraviti. Odgovorili so mu  
namreč, kakor pripoveduje slavni Veninger v svojem „pro-  
testantism and infidelity“: „Za tvoj nauk, prijatel, se ne  
menimo, tudi se ne bomo v tej zadevi pričali, ker zato  
nismo dosti učeni; vender hočemo postaviti pogoj, ki bo  
koj to reč v pravem obrazu pokazal. Ko je namreč naš  
veliki Oče (tako so imenovali Ksaverija) med nas prišel, je  
tri mertve k življenju obudil. Ako nas tedaj hočeš za svojo  
vero pridobiti, moraš popred obuditi šest mertvih, potem bi  
imeli več vzroka tebi verjeti.“ Tako so se divjaki odrezali,  
kaj pa še bolj izobraženi, ako le kolikaj katol. vero po-  
znajo in niso popolnoma meseni poželjivosti vdani in po-  
živinčeni. (Konec nast.)

### Angelj varh.

Na trato zeleno med rož'ce, cvetlice  
Ves truden se vlečem poletni večer.  
Veselo prijetno popevajo ptice,  
Zazibljejo hitro v presladki me mir.  
Ze v duhu zagledam livado prekrasno.  
Prelepo razlega se angeski glas,  
Nebo pa nad mano odpira se jasno.  
Svetlobe obdaja nebeške me pas.

En angelček stopi z nebeške visave,  
Nedolžnost se njemu na licu smehlja;  
Spusti se na zemeljske lahno nižave  
Ter urno se v hišico revno podá;  
Perute razgerne nad detice zalo,  
Ki v revni zibelki prijetno tu spi.  
Prijazno, presladko se je nasmehljalo,  
Vesolja ga mati poljubi, zbudi.

Pa kmalo je detice nežno zbolelo,  
Pri zibki zdaj mati jokaje klečé,  
S solzami mu močijo lice zvenelo.  
Zaupno povzdigajo k Bogu roké;  
Glej, angelj prijazno ga zopet objame,  
Poboža mu lice vsahnele lepo,  
Spet dete veselo smehljati se jame  
In mati ljubi ga zopet sladko.

Zdaj travnike vgleдам pred sabo zelene.  
Cvetice se svet'jo ko čisto zlato,  
Glej rože, modrice, zlatice rumene  
Posiljajo hvalo v prelepo nebo.  
Tu vidim spet angelja, detice miło.  
Ki zdravo veselo po trati skaklja,  
Ter venčike vije, — Marii vezilo.  
Varh cisti nebeški ga varno pelja.

Zagleda pred sabo cvetice rudeče,  
Sladkeje ko družih smehljá njih obras.  
Povzdigajo glavce čez druge zareče,  
Kak deteta vabi njih mikavni kras;  
Al angelček skerbni prijazno mu brani:  
„Ne hodi mi tje, tam sovražnik tiči.  
Le lepo pri meni zmir varno ostani.  
Ti bati nikol' se nevarnosti ni!“

Pa dete nemirno je, varha ne sluša,  
Izmakne se 'z roke mu, k rož'cam leti,  
Po njih se steguje, jih tergati skuša,  
Sovražnik pa v perstek mu meč zasadi.  
Berž varhu v naročje zdaj teka jokaje,  
Prijazno ga sprejme, lepo posvari:  
Lej detice revno, mu pravi smehljaje,  
Nesreča nemila te vbogat' uči.

In dete se sveta ko limbar na trati.  
Nedolžna radost mu življenje sladi.  
Kar koli zapazi v naravi bogati,  
Veseli se dela, ga vabi, budi:  
Zdaj v čolnu se ziblje, zdaj pleza al leta;  
Nevarnost velika mu večkrat proti,  
In angelj svaruje ga, kazen obeta.  
Pa vendar nikoli ga ne zapusti.

Čez malo pa vglebam ga v polnem že cvetju.  
Mladeneč iz dečka postane goreč,  
Pretesno prihaja mu v mirnem zavetju,  
Le berzega konja želi si in meč;  
Že v duhu iz lorberja vence si vije.  
Skazati se hoče ko srčen junak;  
Prihodnost prijazno naproti mu sije.  
Gradovje si stavi prekrasno v oblak.

Al angelj razkaže mu vojskne nasledke:  
Razrušene mesta, steptano polje.  
Ni drevja zelen'ga, ne trave, ne cvetke,  
Kri zemljo napaja in britke solze.  
Mladenca sramote zdaj megla oblije.  
Previdi, da sreča je prava le mir,  
Le on je studenec radost harmonije.  
Ne vojska nemila, ne punti, prepir.

Mladenču naj tehtniši doba prihaja.  
Prijazno ga vabi pozemeljska slast.  
Ki v zali podobi ga vedno obdaja,  
Za njo pa je skrita peklenska poňast.  
Varh skerbno po ternjevi poti ga vodi,  
Tolži, vterduje, skušnjavca podi.  
Svari, da po ozki naj poti le hodi.  
Po kratkem terpljenji se gor veseli.

Al ternje ga bode na poti težavni.  
Nasproti mu piha premočni vihar,  
Ozira po lepi se cesti in ravni.  
V srcu se vname mu strastni požar.  
Kako ga prijazno spet angeljček vabi:  
„Oj hodi za mano, le kratko terpi!“  
Ga sluša, pa kmalo le zopet pozabi.  
Na ternjevi poti mu zopet merzi.

Presladke zasliši enkrat harmonije.  
Strun zlatih donenje in pevkinje glas.  
Ko solnce blišče podoba prisije —  
Podoba premila, — oj mikavni kras;  
Prijazno v dolino ga zlato povabi.  
Kjer zanj je pripravljen okinčani vert.  
Mladeneč pa varha svarjenje pozabi.  
In s ternja prestopi na pisani pert.

Voditeljci pravi se strastno veselje;  
Zapelje ga v tempelj posvetnih radost.  
Uamejo v srcu se čudne mu želje.  
Ko vgleda bogastvo, občuti sladkost.  
Al glej! ostrupene so sladke jedila,  
In jabelka avitile so polne prahu.  
Grenkobo zapuščajo v ustih sladila:  
Vsa sreča je zginila, ni ga miru!

Zdaj hoče nemudoma k varhu bežati.  
Pa oh, zapleten je v preterdne vezi!  
Ne ve si zdaj s'rota kak več pomagati.  
Po angelju varhu nazaj hrepeni.  
On pošlje mu romarja v borni napravi,  
Ki kes ali grevenga sploh se veli,  
Vezi naj razterga in ternje odpravi.  
Oj ternje, ki strašno ga davi, mori!

Kes pelje ga zopet na stezo težave,  
Al pot je zdaj steriši, ternje oestro;  
Pa angelj mu kaže nebeske višave,  
Mu krono obeta — plačilo za to.

Spet enkrat na tempelj se krasen ozira.  
Kjer ljudstva brezskerbno malike časté.  
Že vrata prav lahno odmika, odpira,  
Pogleda kak sladko se tu veselé.

Al resno ga angelj še enkrat zaverne,  
Svarjenje ko trombe mu glas zadoni;  
Zdaj urno na stezo se pravo poverne.  
In tempelj se zadej podira, — germi.  
Spoznal je nečimernost, srečo le gnjilo,  
Odtergal popolnoma svetu srcé.  
Ki sladko obeta, plačuje nemilo:  
Kdor svetu zaupa, oj njemu gorje!

Ne mikajo več ga posvetne goljufje,  
Na desno al levo se več ne ozrè;  
Prijazniši solnce v pokori mu sije,  
Zaupa, da smert mu nebesa odpre.  
Dá angelj tud paljco v podobi mu križa,  
Ker starost odjéma mu vidno moči,  
Na njo se opira in čvrsto se bliža  
Na goro miru, tje srcé hrepeni.

Glej! srečno na sterne priroma višave.  
Prijazno mu angelj počiti veli,  
Pred sabo zagleda prečudne planjave,  
Ki reka jih črna od zemlje meji;  
Tu vidi podobo kot senco huditi,  
Ki resno se bliža, mu roko podá:  
Oh, žile zastanejo, nehajo biti.  
Objame temota ga, noč ga obdja.

Pa zopet odkrije mu bliš se nebeski,  
Zasliši presladki se angeljski glas,  
Ki ne zapopade tu um ga cloveški.  
V nebesih razlega pa večni se čas.  
Spet starčka vglebam v presvitli napravi,  
Veselo prepéva zdaj Večnemu čast,  
Sprehaja s svetniki se v večni deržavi,  
Uživa na veke izvoljenih slast.

Jak. Trobec.

### **Kaj je kej novega po širokem svetu?**

Neki Amerikanec se je debelo in neznansko bahal, da je s svojim konjičem tako urno dirjal, da ga celo njegova lastna senca ni mogla več dotehati, in dobre pol ure poprej je prišel v gostišče, kakor pa njegova senca.

Če se je mož lagal ali ne, nam ni nič mar; resnica pa je, da katoliški cerkvi sovražni časnikarji dandanašnji še dosti hitreje dirjajo, kakor Amerikanec s svojim vrancem: pamet in premislik z učenostjo vred pa deleč zadej krevsajo in dostikrat jih še celo za njimi ni. Kako marsikteri jud na Dunaju n. pr., ki je strašno dirjal z encikliko naprej, je pamet zadej pustil in torej s svojim kljusetom na nos v žabje toplice podal, in žabe same se mu zdaj smejaajo. Namesto taci hudournikov so pa tudi marsikteri, ki vse drugač bolj pametno in premišljeno jahajo, katerim pamet pred obličjem sije in pred njimi gre; ne pa da bi jo bili na pete obesili.

Ravno zastran enciklike in družih okolišin današnjih časov pa celo marsikteri umni protestantje tako sodijo in pišejo, da se ima tudi katoličan kaj od njih učiti. Učeni in deleč sloveči zgodovinar Volbnik Mencil, protestant, je v tem oziru nekatere tako čvrste in modre besede spregovoril, da bi se nam ne zdelo prav, ako bi iz njegovega spisa zastran okrožnice (Literaturbl. 28. pros.) nekoliko ne posneli. Mencil pojasnuje okrožnico, in meri zlasti na prekucovavstvo. „Enciklika papeževa od 8. grudnia 1864“, pravi Mencil, „je bila sprejeta kakor kaj čisto novega, česar svet še nikoli ni vidil, to pa ali iz nevednosti, ali pa iz hinavšine. Ne le Pij IX, ampak tudi že Gregorij XVI je s čujočim očesom spremljal razpletanje tako imenovane olike ali civilizacije, oba sta v velikrat po-



navlanih nagovorih zdaj to, zdaj uno stran napred-vajočega iznekešanstvovanja evropejske občinske družbe rezo pojasnovala in grajala, in strinjenje poprejšnjih ogovorov in tega od 8. grudnia ne more nič novega biti njemu, kdor se je sploh za te reči pečal.

Neštevilni papeževi sovražniki vsi spoznajo in svoj pot gulijo in popravljajo, da med tako imenovanim duhom časa in nekdanjo cerkvijo je neutolažljivo nasprotje. Vender pa stermé, ali pa se saj védejo kakor bi stermeli, ako tudi papež sam pričuje, da tako nasprotje je resnica.

V prvi versti so tukaj (v encikliki) sestavljene od papeža zaveržene zmote zoper vero. To so zmote ateizma, panteizma, materializma, racionalizma itd., ki jih zaverže tudi vsak verni kristjan reformirane cerkve. Vse izvirajo iz poglavitne zmote, da ni božjega razodenja, da je človeška pamet sama studenec spoznanja in mera resnice. „Torej zajdejo poslednjič na tisto stopinjo nevere in nesramnosti, da nebó napadajo in hočejo Boga samega odpraviti“ itd., kakor že pravi papežev ogovor 9. rožn. 1862.

V drugi versti so zaznamnjane in preklicane zmote, ki nravo (čednost) zadevajo. Tudi tukaj ima sv. Oče vse do čistega prav, in vsi previdni po Evropi so ravno to tožili, še celo marsiktere cerkvi sicer zelo neprijazne državne oblasti so bile velikrat prisiljene, zoper buhtečo napako vpreti se. Vender pa državna oblast sploh le na zunanjo spodobnost gleda. Kar se zadej skriva, ji nič mar ni. Naj tanjši strupi skušnjave k nečednosti vejejo vse skozi po časništvu in v občinskem življenju. Ali ne bodo na zadnje kar očitno učili, da naj se mesenost emancipira? Nasladnost in poželenje se povsod tudi v nižjih stanovih dereče razširja. Na eno reč se še ne misli ne, ako-ravno je naj ihtniši znamenje, kam so se misli evropejskih narodov obrnile. Kar poprejšnje stoletja ni le samo cerkev prepovedovala, temuč česar tudi viteško čutilo germanskega pokolenja ni terpelo, ampak je brez prizanašanja smertno strahovalo: nečednega djanja, ki izhaja iz zaničljive duše, tega vse novo postavodajstvo ne kaznuje itd.

Ločenje pravice od nrave je bila prva emancipacija (osvoboditev) sedanje (modérne) države od cerkve, pa tudi osvoboditev od staro-svete nrave, od staro-svetih pravic naroda; zakaj naši prededi so vedili še ozir na čednost in zvestobo vezati z očitno pravico; še dandanašnji je ljuška sodba, ki močno vleče zoper tako pravnijo, ki na npravne nagibe nič ozira nima . . .

Tretja in četrta versta zmót (v okrožnici zaznamujanih) zadeva razmero med cerkvijo in državo. To je tako precej poglavitna reč, kakor tudi v encikliki 8. grudnia . . . Pred vsem se sv. Oče poganja zoper ločitev cerkve od države. S tem ločenjem se ne misli nič drugega, kakor cerkev odstraniti, na zadnje pa razdijati. Hudi reči le dobro imé dajejo. Kakor ločenje pravice od nrave pomeni le odstranjenje nrave, tako tudi ločenje države, ločenje šole od cerkve pomeni le izpahenje cerkve iz občinske družbe. Iz ravno té namere izhaja tudi izločevanje zakona od cerkvenega blagoslova, t. j., državni zakon. Cerkev hočejo izločiti od vsega vpliva do države, do srenje, do zakona, do življenja (nrave), do postavodaje, do izreje in nauka, ob kratkem, zatreti jo hočejo. Že nagovor 9. rožn. 1862 pravi: „Torej jih ni sram terditi, da vse modrovstvo in npravstvo in tudi vse državljanske postave morejo in morajo biti inake mem božjega razodenja in cerkvene veljave, cerkev pa da ni nikakršna prava, popolna in prosta

družba, da nima lastnih in vstanovljenih, od svojega Začetnika podeljenih pravic, temveč da ima svetna oblast določiti, ktere so pravice cerkvine in pa meje, v kterih more te pravice vživati.“

Ravno tako resnično je, kar nam pravi nagovor 18. sušca 1861: „V tem ko ta olika (civilizacija) nekatoliškim vstavom in osebam deli podporo, pa katoliško cerkev pléni njenih naj pravičnejših posestev, prizadeva in trudi se na vse strani, da bi naj blažji djanja cerkve zmanjšala. In ko verh tega vsakošno prostost daje govorom in spisom, ki napadajo cerkev in vse tiste, ki so ji iz serca vdani, je pa kaj previdna, da precej vé pograjati ali pa véasi tudi nepohlevno delati s tistimi, ki izverstne spise na svitlo dajo, in če meni, da so meje zmernosti tudi le malo prestopljene, v kaznovanji rabi vso ojstrost.“ Ako je ruski bič (kнут) milijone zedinjenih iztépel iz njih cerkve, ako je bila na Poljskem katoliška cerkev vmérjeno (sistematiško) razmetana, ako katoliški lrec pod prehudim angleškim stiskanjem dolge stoletja do današnjega dne neprenašljivega zlega terpeti mora, ako je bilo krog štiridesetega leta v Livlandu veliko tisuč luteranov v gerško cerkev zapeljanih in prisiljenih, se nobena država za to zmenila ni, je molčalo časništvo, je svet ostal čisto merzel; ali ko je neki dan pobožna kersanska dekla kerstila judovskega dečka, je kakor potrës bobnelo po vsi Evropi, se tisučglasno časništvo kar nikakor ni naveličalo reklamovati in bilo je rožlanje, kakor da bi se svet imel podreti, ako se judovskemu dečku kerst ne odmije. Besede Mencehnove. (Konec nasl.)

**Kako v Rimu sodijo Napoleonov govor 15. svečana,** pripoveduje dopisnik v „Unità“ od 17. sveč. Ta govor je v Rimu po nekih okrogih kaj malo šuma napravil. Vedilo se je že poprej, kar je Napoleon tukaj dal razumeti, namreč, da z besedo se sedanjemu rimskemu posestvu rovarstvu v prid odpove. Neki diplomat je opazil, da l. 1859. ko je Bonoparte Avstriji z vojsko žugal, je z roko na srcu naznanil, da ne gre na Laško sedežev vladarskih preku-covat, in veliko manj papeževega zatirat, ki je terdil, da hoče, naj se spoštuje v vsih svojih pravicah, kakor vladar. L. 1865 se pa serčno veseli, da se je laško kraljestvo vterdilo po preku-covanji vladarskih sedežev, ki bi se po njegovih besedah ne bili smeli preku-cniti. In serčno se veseli, da se je tudi samosvojnost papeštva vresničila s tem, da so dve dobre tretjini pravic sv. Očetu „in re“ (djansko) ugrabili, in ostanka pa „in spē“ — v upanji. — Druga razlaga je, ako bo Napoleon hram vojske zalusil, kakor svoje dni Avgust, da to ni njegovo zasluženje, temuč vsih velikih evropejskih moči, ki so mu dale umeti, da ne bo mogel nikjer vojske začeti, razun da mu vse te moči na bojnem polji naproti pridejo.

Na Poljskem Rus obeša Poljake, Poljaki pa se neki pri vsem grozovinstvu zopet na vpor pripravljajo. — Na Laškem framasoni zdaj posebno zoper kralja pihajo in se na republiko nadjajo. — Komu svet bolj zaupa, kaže to, da vse odrejne naprave v Rimu so z mladostjo napolnjene, ki se zbira iz vsih krajev nesrečne Italije. Kakošna je drugod po Italii, da je dostikrat več učenikov, kot učencev, je znana reč.

Na Španjolskem se nekaj kisa in bojé se, da bi v kako rogovilstvo ne skipelo. — Pravijo, da je Napoleon cesarju Maksimilijanu srečo vošil, da se je zoper cerkvenstvo vperl. — Kardinal Antoneli je naznanil, da ne bo pojasnoval enciklike, kakor je mislil, ker je po Dupanloupovem spisu to nepotrebno. — Parizan piše v torinsko „Unità“: Po naših krogih se več govori o cesarskih mislih do Torino, kakor pa o piemonških mislih do Rima. — Na Por-

tugalskem ni boljše, kakor na Španjskem. Napoveduje se odstop ministerstva zavolj nekih pričk na visokem.

Pastirski list trienškega škofa zastran okrožnice zavračuje nevero, napéno umljeno svobodo, in sploh zanikerne načelstva sadanjega občinstva, in toži, da celo nečimerne gospé razširjajo take zmote; poslednjič budi vérnike, da naj goreče še nadalje delé darove sv. Očetu. Papežev okrožnico pa da naj duhovstvo z lece bere in vse naproti del za delom razlaga, tudi pristavljeni zaznamki zmót, kar je potreba, naj naznani in naj si ga pri pridigah za ravnilo sprejme.

### *Méd in petlin.*

(Ne kradi!) „Budivoj“ v Budějovicích pripoveduje dogodbo, ktera ni brez poduka za lesne tatove. — Ob merzlem zimskem dnevu pokliče neki véliki posestnik svojega lovca in mu reče: Pazite to noč v lesu, hudobneži utegnejo priti; v naši občini je premnogo lesnih tatov, kterim ni nič štopati. — Za tega in tega, mu služabnik odgovori, bi pa vender hotel porok biti, da je pravi, pošteni mož. — Ali to za terdno veste? ga vpraša véliki posestnik. Prav tedaj, še nocoj mora imeti seženj derv pred durmi, zakaj pošteni ljudje so mi bili vselej dragi in spoštovani. Ko se zmráči, se sosedje sklicujejo, da pojdejo skupaj nad grajsinske derva. Tudi unega dobrega in poštenega išejo premamiti. Le-tá se najpervo dolgo brani, vést ga odvráčuje, poslednjič pa se vender sosedom vdá in z njimi gre. Toda komaj nekoliko stopinj stori, že se ustavlja, premišljuje sem ter tje, kaj bi storil, in zmiraj mu prihaja misel, da naj se verne. „Se hočem mar zoper svojo vést tujega imetka dotakniti in hudobnež postati?“ si misli sam pri sebi; „tako mi je, kakor da bi imel sto liber svinca na nogah, da nočejo dalje“. Med tem takim pridejo k lesu. Tukaj precej pri kraju je ležal ubožen človek ves ozebel; gotovo bi bil zmerznil, ako bi se mu ne bilo pomagalo. Spazili so ga prislici; mesec je jasno svetel; niso pa se zanj zmenili in hitro gredó v les. Le samo uni pošteni je ginjen, zadene ubozega človeka štupo-ramo, ga v vas pri-nese in v gostilnici odloži. Ko pa na svoj dom pride, leži pred njim seženj derv. „Derva! žena! kaj so te derva pred durmi?“ — „To so nam darovali milostni gospod in pred kake pol ure veleli pripeljati in zmetati.“ „Naš milostni gospod? Jest pa sem jim hotel to noč krasti!“ — Drugi možje so si bili med tem tiho derv naložili, — bili pa so polovljeni in mogli so prestati težko kazen.

(Blagoslov sv. Očeta Pija IX.) Iz Rima ima „Volksfreund“ to-le novico: Knežinja Odeskalkova je ležala bolna že osem mesecev. Zdravniki so bili že odpovedali keršanski gospej, ki je poterjena v vsih čednostih, posebno pa v milosérnosti. Tako je bila oslabela, da ni bilo več moč je obhajati. Prosili so tedaj pri sv. Očetu za blagoslov o smertni uri. Sv. Oče so ji v treh dneh dvakrat skazali to dobroto, in glej! četrty dan stoji kočija blage gospe pred Vatikanom in terpinka, ki so ji že dušo zročevali, se sama verže pred sv. Očeta, zahvali se za blagoslov in njegovo prečudno moč. Ta poterjena dogodba je napravila nenavadno zgledvanje v Rimu in vérne serece se spominjajo, kar je prerokovala Ana Marija Taigi, da véliki papež, naslednik Gregorija XVI, bo čudodelnik Božji in bo častitljiv in zmagovit šel iz enega naj večih preganjanj, ki jih je imela terpeti keršanska cerkev.

Neki kat. list meni, da en sam rezen glas zoper encikliko je ozira (ovračanja) vreden, tisti namreč, ki pravi, da papež je z encikliko odmenil pšenico z ljuliko vred potrebljati. (Mat. 5.) Očitno pa je, da ta lažnjivi ugovor ni

prav nobenega in nikakoršnega ozira vreden; ozira vreden bi le bil, ako bi okrožnica velévala: „vzemite serpe, kose, matike, rovnice, pa pojdite in potrebite, pokosite, pokončajte vse zmotene, vse hudobneže, vse freimavrarje in Jakobi-narje itd., da živa duša izmed njih več živa ne ostane.“

**Iz Tersta, 27. svečana J. N. L.** Že davno se je pri nas govorilo o listu, kteri bi naznanjal bolj znamenite novice v duhovskih zadevah teržaške škofije, sklepe pastirskih posvetovavnih zborov, duhovske spremembe, in sploh kako se dela in napreduje v vinogradu Gospodovem. Kar smo želeli, imamo. Že se tiska prvi list, kteri bo obsegal vvod in okrožnico sv. Očeta in pa kratko zgodovinsko črtico dosedanjih pastirskih posvetovavnih zborov teržaške škofije. Izhajal bo vsak mesec v prav lični obliki v latinskem, pa tudi v družih jezikih naše škofije. Izdajal ga bo odbor izmed teržaškega duhovstva v imenu škofje svetovavnice (Curiae eppalis.) Cena mu bo na leto 2 gld., na pol leta 1 gld. Bog blagoslovi to duhovstvu jako koristno početje.

### *Duhovske spremembe.*

**V lavantinski škofiji.** Dosedanji špiritval v semenišču, čast. gosp. Fr. Kosar, so postali župnik in dekan v Kozjem; na njih mesto je postavljen dosedanji korvikar g. Krištof Kandut. Za korvikarja pride g. Mat. Cank, kaplan v Žabci, in mesto njega za kaplana v Žabce g. Jan. Kerst. Kunaj, kaplan pri sv. Magdaleni v Mariboru, kamor pride g. Fr. Švarc iz gornje Polskave. V Kalobje za kaplana g. Fr. Žličar iz Vitanja. G. Jan. Preskar iz Šetal v Loko, in g. Jan. Gajšek v Šetale. G. Ant. Pirtošek je izbran za župnika v Remšniku.

**V teržaški škofiji.** Umerl je g. Jan. Korban, duhovni pomočnik in učenik v Černemverhu (Verteneglio) R. I. P.

### *Dobrotni darovi.*

#### *Za sv. Očeta.*

19. sveč. Za gorečo ljubezen do Jezusa in Marije F. Fl. 1 gl. sr. st. den. — M. P. ravno toliko in ravno tako. 20. sveč. Tri pobožne duše iz Ljubljane po 1 gl. Sv. Oče! sprosile nam darove sv. Duha, pobožnost, gorečo ljubezen do Jezusa, vredno prejetanje ss. zakramentov in srečno zadnjo uro. — Dve duši po 1 gld. Blagoslovite ju, sv. Oče! da bi mogli pobožno živeti in srečno umreti; naj bo pa tudi za duše v vicah. — 24. sveč. Iz Loke 1 gl. Za srečno zadnjo uro blagoslov, sv. Oče! — 24. sveč. Svetemu Očetu z dolžno ponižnostjo darujejo trojne roke 6 sr. dvaj. (Dalj.)

**Za samostansko cerkev v Novomestu:** „Iz stare hvalečnosti kot nekdanji ondašnji dijak B. B. 50 gld. — Z Gorenškega 1 gld.

**Za misijon g. Pirca:** Z Gorenškega 1 gld. — Iz Loke M. S. 1 gld., — g. F. S. 1 gld.

**Za misijon g. Verri-ta:** Z Gorenškega 1 gld.

**Za afrik. misijon:** Po g. G. brat. den. 1 gld.

### *Pogovori z gg. dopisovarci.*

Vredn. „Cyril a Method-a“ v Holiču: „Danica“ Vam je bila celo leto pošiljana (skoz Dunaj v Budo, Ofen); prosimo torej, poprašajte na pošti; ako se ne dobi, blagovolite nam naznaniti, da se Vam pošlje, kolikor je še ima založništvo. — Nekterim naročnikom so na njih reklam. listi v drugo poslani, prosimo pa jih nazaj, ako se zgubljeni najdejo, za ktere naj na pošti poprašajo. — G. g. Trob. v št. Vinc.: G. Skopčeve reči, poslane 21. pros. prejeli 24. sveč. Ravno ta dan je dospela na enkrat 7 listov in kmali potlej zopet 4 iz Amerike; menda jih je sneg mudil. Zastran časnikov se bo sku-silo po Vaši volji storiti, kolikor se bo dalo. „Pogovor“ dobite z družimi rečmi od g. Pirca. — G. P.-e v G.: Lepa hvala za poslano. — G. S.: Smo v pismu odg. — G. k.-e Serčna hvala! —